

...nem fogadható el az a politika, amely az oktatást, különösképpen a felsőoktatást a stagnálás állapotába kényszeríti" — olvasható az Országos Felsőoktatási Ifjúsági Parlament állásfoglalásában. Április 22—24-én, Veszprémben, mintegy 300 küldött és 100 meghívott tanácskozott a plenáris és a szekciós üléseken. A téma fontosságát, az esemény rangját, s a felsőbb szervek figyelmét jelzi, hogy a tanácskozás vendége volt öt „fekete Mercedes” is. Részt vett a tanácskozáson Hámori Csaba, a KISZ KB első titkára, az MSZMP PB tagja, Köpeczi Béla művelődési miniszter, Gyuricza László, az MSZMP Veszprém Megyei Bizottságának első titkára. Pál Lénárdot, a KB titkárát magával ragadta a fiatalok lendülete, hisz első napi felszólalásában lendületesen érvelt a nagyobb tanszabadságról, a kötelező óralátogatás eltörléséért.

A tanácskozás egyik legfőbb témája a felsőoktatás támogatásának kérdése volt. A küldöttek egyértelműen állították: radikálisan növekednie kell a támogatásnak. A parlament indokoltan tartotta, hogy 1990-re a felsőoktatás költségvetésből való részesedése a jelenlegi 0,9%-ról 2,0%-ra növekedjen. „A felsőoktatás fejlesztése nem felsőoktatási belügy, hanem az egész ország érdeke — mondta Köpeczi Béla. — A reform tudati feltételei megvannak, de a gazdasági feltételek nagyon rosszak, sokkal rosszabbak, mint 1983-ban.”

Az egyetemek autonómiájával kapcsolatban szükségesnek tartják, hogy az „egyetemi, főiskolai döntéshozó szervezetekbe a társadalmi, politikai szervezetek ne automatikusan delegáljanak tagokat”. Ezzel kapcsolatban Anderle Ádám, a JATE párttitkára így fogalmazott: „a párt nem azért van, hogy csipi-csupi állami ügyekkel foglalkozzon, hanem csak politikával, politikával. Szabadítsuk meg a pártot a politikától gátló ballasztoktól — mondta —, mert a párt megújulásának ez alapvető feltétele”. Állást foglaltak abban is, hogy a Művelődési Minisztérium (MM) kizárólag felügyeleti jogot gyakoroljon az intézmények fölött, befolyását a vezetők kinevezésén keresztül biztosítsa. Az oktatás tartalmi kérdéseiben az intézmények legyenek teljesen önállóak, a minisztérium csak a diploma feltételeit határozza meg. „Ezt a két évet elfogadott oktatási törvény már tartalmazza, a valóság azonban nem. Nekünk pedig az élethez kell hozzájárulnunk” — vélte Nagy Imre, a KISZ KB titkára.

A parlament nagyszabású gazdasági, szociális javaslatokat is elfogadott. Követelte, hogy a kormányzat a hallgatók számára is biztosítsa a gyed-et. Javasolták, hogy a felsőoktatásban dolgozók bére egy éven belül 50%-kal emelkedjen. A kormányzatnak címzett pénzügyi követelésekre a vasárnapi ülésen miniszterelnök-helyettesünk adott kijelentést választ. Medgyessy Péter először azzal keltett fel, hogy kék pulóverben, kihajított ingnyakkal lépett az emelvényre. A pulóver hozzászólásának is „jót tett”: nyíltan, keményen, tényszerűen beszélt. „Nem akarom a parlamentet lebeszélni arról, hogy határozatot hozzon. A kormányzat kötelessége, hogy meghallgassa a javaslatokat, de azt ő fogja eldönteni, hogy melyiket veszi figyelembe. Jelen helyzetben nem tudom elképzelni, hogy a felsőoktatás támogatásában a kormány többre tudna válni, mint a '88-as realiterték megőrzése. A jelenleg 50 millió forintos Felsőoktatási Alap jelentős növelése szükséges, és lehetséges.

Hosszas vita után az ifjúsági parlament igennel szavazott Deutsch Tamás (ELTE) szövegváltoztatási javaslatára: „Bővüljenek az ifjúság politikai szerveződései lehetőségei, ennek értelmében a KISZ hegemon szerepre való törekvését támogatva javasoljuk, hogy működessenek más, alulról szerveződő önálló ifjúsági politikai szervezetek is.”

Sokan megfogalmazták az igényt, hogy az ilyen parlamentek gyakrabban ülésezzenek. Ezért a küldöttek úgy döntöttek, hogy ez év őszén újabb egynapos tanácskozást hívnak össze. A szervezéssel kapcsolatos teendők ellátására, valamint a határozatok figyelemmel kísérésére a parlament bizottságot választott tagjai közül. M. T.

Ki a jó titkárnő?

A kérdést ezúttal dr. Palágyi Andrásnak tettük fel, aki több mint 20 éve dolgozik a JATE mikrobiológiai tanszékén.

— Ahhoz, hogy valaki jó titkárnő legyen, több feltételnek kell teljesülnie, s ez lehet velünk született adottság is, ám ez magában kevés ahhoz, hogy valaki jó titkárnő legyen.

Fontos az alaptudás — érettségi, gép- és gyorsírás, közgazdaság, ügyvitel — amely, bár az idők folyamán gyakorlatlaltal kiegészül, még mindig nem elég ahhoz, hogy egy igényes főnök mellett jól dolgozzon valaki.

A felsorolásból nem maradhat ki a tárgyalóképeség fontossága sem. „Az emberi kapcsolatteremtés készsége nagyon fontos része a munkának. A titkárnő kell, hogy „összetartsa” a dolgozókat; tudja, hogy kinek, mikor, mit mondhat. A titkárnő legyen mindig tárgyilagos, objektíven ítéljen meg mindent, hisz csak így lesz segítőkész munkatárs a főnökének, valamint jó kollégája munkatársainak.

E tudnivalókat sajnos — az alaptudást kivéve — nem tanítják semmilyen iskolában, pedig a jó titkárnő, a fenti feltételek nélkül nem lehet elképzelni. Magyarországon a titkárnői szakma még nem elismert, talán ezért nincs „jó iskola” számkra. A TIT rendezésében van ugyan titkárnőképző tanfolyam, de ez aligha felel meg a mai követelményeknek. Az általános iskolai végzettségű és az érettségizett egyformán veszt részt ezeken a kurzusokon, pedig ide, szerintem, minimum érettségivel, gyors- és gépirástudással kellene felvenni a hallgatókat. Ha valaki 8 általános után elvégzi a TIT-tanfolyamot, nem tudom elképzelni, hogy jó titkárnő legyen; egyáltalán, hogy titkárnő legyen. Miért degradáljuk ezt a szakmát? Egy titkárnőnek saját magával szemben is igényesnek kell lenni; tehát mindig tanulnia, képeznie kell magát.

Aki lejegyezte:

— DARÓCZI —

MI TENNE ÖN,

ha küldött lenne a pártértekezleten?

Szabó József (JGYTF Testnevelési Tanszék): Nem hiszem, hogy engem megválasztanának küldöttnek. A fiataloknak nincs esélyük, hogy magasabb testületek vitáiba bele tudjanak szólni; a csatornák zártabbak, mint ahogy látszik.

Szemők Árpád (JATE, matematika—fizika): Szívesen elmennék, hogy elmondhassam a véleményemet. Úgy gondolom, véleményünk képviselőtlenek ma az az egyetemen biztositott módja, ha magunk mondjuk el. A Pártértekezletet nagyon fontosnak tartom, mert bárhol is foglalnak állást különböző testületek nálunk, mégiscsak minden a pártban dől el, ezért egy ilyen pártfórum lehet az egyetlen esély egy igazi megoldásra.

Kása Péter (egyetemi tanár, a SZOTE párttitkára): Közvetíteném az egyetemen kialakult hangulatot: az emberek bizonytalanok, apatikusak, a párttagok egy része hitét veszítette. Ennek oka a folyamatos életszínvonal-csökkenés, a gazdasági bizonytalanság. Úgy vélem font még mindig nem veszik tudomásul egyes helyzetek értékelésében, hogy mekkora szakadék van a folsó pártvezetés és a párttagság véleménye között. „Nehéz helyzetünkben” nem látszik a kivezető út, állandóan csak beszélnek róla.

Másképpen képzeljük

(Folytatás az 1. oldalról.)

— Az egyetemen az ideológiával, illetve az intézményrendszer reformjával foglalkozó központi tisztségvezetőket, továbbá az országos pártértekezlet állásfoglalás-tervezetét erősen vitatta a párttagság. Milyen politikai tanulságokkal jár ez?

— Amikor a párt központi vezetése a tiszteket vitára bocsátotta, kiderült, hogy a bérnálnak látszó párttagságban nagy a vitalitás, az érdeklődés, erős reformszándék is tapasztalható, melyet gazdag fantáziával konkrétizál. E vitákban együtt volt jelen az indulat és a jobbító szándék. Megfogalmazódott, hogy ha a párt szocialista demokráciát mond, akkor nem teheti meg, hogy ne mondjon szocialista politikai pluralizmust, mely természetesen nem azonos a többpártrendszerrel. A másik markánsan fölvetődött vélemény az ellenségkép egyoldalúságára, harcunk egyfontosságára vonatkozó. Pártunkban elfelejtődött a klasszikus pozíció a kétféle harcról: mintha a párt hivatalos vonala csak jobbra nyitna tüzet. Miközben legalább ilyen bénító a konzervativizmus, a szektarizmus és a dogmatizmus a vezetésben, a párt különböző szintjein. Az az ember benyomása, hogy a párttagság jelszava mögé az intézményrendszerrel csak fazonigazításként elképzelt konzervatív erők bújnak, hogy a dinamikusabb, radikálisabb, és az intézményrendszer reformjairól harcoló erőket fékezzék. Ez is oka lehet a bérnálnak és a pesszimizmusnak a párt megújulni akaró csoportjaiban, amelyet balról, szektás oldalról bénít a párttagság „mitosza”. Ezért kell kimondani: a szektarizmus és a dogmatizmus a gondolkodás ellenforradalma, s éppen annyira veszélyes, mint a jobboldalról érkező szocializmusellenes impulzusok. A tagkönyvcserével kapcsolatos beszélgetéseket lezáró taggyűléssorozat újdonsága volt, hogy már nemcsak a nagypolitikával, hanem az egyetemen belüli tennivalókkal kapcsolatosan is megfogalmazódtak javaslatok. Először mondtuk ki például nálunk, a történések alapszervezetében, hogy az egyetemi pártszervezet legnagyobb veresége a KISZ rendkívül válságos állapota. Az országos pártértekezlet állásfoglalás-tervezetéről véleményem mondvá, a tagság észrevette azokat a változásokat, amelyek a korábbi viták következményeként kerültek be a dokumentumba. Ennek ellenére azt állapították meg, hogy erőtlén a pártvezetés önkritikája, konzervatív a pártól szóló rész, ami a pártdemokrácia, pontosabban a demokratikus centralizmus kérdéskörét érinti. A mai fiatal párttagság a társadalomról és a politikai intézményrendszeréről megfogalmazottakat konzervatívannak ítéli. A taggyűléseken nagyon határozottan szemléltették a követeléseket — nemcsak a Központi Bizottságban, hanem a vezetés más szintjein is. Ezen túl erőteljesen hangzottak, hogy új típusú vezetőkre lenne szükség, akik a jelen stratégiai helyzet követelményeinek megfelelnek, azaz a korábbi konzolidációs pe-

riódus ügyintéző típusú „illetékesek” helyett az innovatív, a konfliktusokat tűrő, olykor kreatív, s azokat megoldani tudó, a széles tömegekkel párbeszédre képes, „harcos”, „vezetőtípusú” vezetőket igényelnek a párttagok. A viták tapasztalata: a tagság az intézményrendszer „forradalmi” megváltoztatását igényli. Alapvető és figyelmeztető jelnek tartom, hogy az áprilisi hetek alatt is mennyit romlott a párttagság hangulata, csökkent a maradék hit és bizalom a felsőbb vezetés iránt. Ugyanakkor végre — a szó valódi értelmében — politikai a tagság. Ez azt jelenti, hogy a párt egészét nézve egészséges szervezet: tömegei új vezetőket akarnak, s ezeket meg is fogják találni. Apró mozzanata volt az országos pártértekezlet állásfoglalás-tervezetének a küldöttválasztás módja, mely felzúdulást váltott ki, a tiltakozás hangja volt általános. Érzékelve az alapszervezetek hangulatát, a titkárokkal megbeszélve javaslatot nyújtottam be arról, hogy a megyei állásfoglalás elfogadása előtt milyen módon lehetne demokratikusan előkészíteni a küldöttök megválasztását. A KB határozatait, melyek az alapszervezetekkel való konzultációt írták elő, sokféle módon lehetett megvalósítani. A szűkebb megyei pártvezetés kiválasztotta a legkevésbé demokratikus módszert: a városoknak és az intézményeknek 2 napot adtak a meditációra, maguknak pedig 2 hetet az „előkészítésre”, „egyeztetésre”.

— A pártélet eseményei fölgyorsultak. A tagságot megrázó legutóbbi „élmény”: a Központi Ellenőrző Bizottság döntése alapján 4 személyt kizártak a pártból. Ez az eljárás milyen hangulatot váltott ki az egyetemen? Milyen következményekre számíthatunk?

— Ha röviden kellene összefoglalnom, azt mondhatom, a KEB döntése keserű megdöbbenést és tiltakozást váltott ki csaknem az egész egyetemi párttagság körében. Ennek első jelei nagyon indulatos alapszervezeti információk jelentések voltak. Például „fekete humorral” az egyik alapszervezet arról írt, hogy ha Gorbacsov az MSZMP tagja lenne, föltehetően őt is kizárnák, mint másképpen gondolkozót. A bölcsészek filológus alapszervezete Király Zoltán kizárásával kapcsolatosan azért döbbsen meg, mert nem is oly régen egy heves vitában hallgatókkal küzdött az országgyűlési képviselő — párttagként és kommunista-ként. Ottani vélekedését a diákok néha gúnyosan nagyon merevnek, szektásnak minősítették, mert — többek között — arról beszélt, hogy a jelenlegi intézményrendszeren belül is lehet demokratikusan küzdeni. Azaz, miközben a hallgatók szemében özsindinak tűnő, a pártfegyelmet képviselő, az MSZMP vonalért küzdő kommunista-ként jelent meg, a KEB „jobboldalikt” zárja ki a párttagok sorából. Pártbizottsági üléseinkön kilenc vagy tíz hozzászóló hasonlóképpen megdöbbenésnek, tiltakozásnak adott hangot. Ezekben a vélekedésekben az érzékelhető, hogy a kizárástok tagságunk jórésze a párton belüli értelmiségnek szóló üzenet-

ként értelmezi, mely egyszerű „szájfoszár és póráz” akar lenni — egy olyan időszakkban, amikor a párt az útkeresés periódusában van (mert egész politikájának, szervezeti szabályzatának, belső működésének kérdéseit erősen vitatja az egész tagság), amikor éppen minden felelős kommunista önállóan kell hogy pártonkívüli, másképpen vélekedőkkel vitatkozzon, s ez éppen az a tevékenység, amitől párttag valaki. Tehát, amikor egy ilyen fázisban vagyunk, akkor a párton belüli nézeteltéréseknek effajta megoldása szektás reakció, mert a vitákat nem politikai eszközökkel oldja meg, s ez jelzi azt is, hogy a párton belül éles politikai küzdelem folyik. A konfliktusok ilyen típusú kezelése nem használ a KEB-nek és a párt vezetésének, ezért, azt hiszem — a pártközvéleménnyel egyetértve —, hogy ezeket a kizárástokat felül kellene bírálni. Az értelmiséghez való őszinte viszonyt az egyetem párttagjai másképpen képzelik. Ebben az időszakban különösen szükségünk van például a társadalomtudományokat művelő párttagjaink aktivitására. Ezen döntés aggodalmat kelt, az egész állásfoglalás-tervezet őszinteségét kérdőjelezi meg. Hozzáteszem, abban nincs vita közöttünk, hogy minden tagra kötelező a pártfegyelm, de ennek is a szervezettel és a kommunista mozgalommal megújulását kell szolgálnia. Márpedig ez a döntés éppen az ellenkezőjét jelenti. Úgy látom, más egyetemeken is hasonlóképpen vélekednek, ezért erre az országos pártértekezletnek vissza kell térnie, a KEB-nek állásfoglalását meg kell változtatnia. A következményekről annyit, hogy az egyetemi pártközvélemény „keményedik”, úgy vélekedik, a vezetés meghatározó része szektás, régi típusú vezetési módszert alkalmaz, s ez nem szolgálja a megújulást.

— Az országos pártértekezletet a pártonkívüli közvélemény és a párttagság is várja — radikális változásokat remélve. Ön szerint mi várható a pártfórumon?

— Valóban felfokozott várakozás tapasztalható. Benem is az, hogy a pártértekezleten mi történik, attól is függ, hogy az ország 800 ezres párttagsága milyen erővel fogalmazza meg véleményét, s ez milyen nyomást gyakorol a párt vezetésére. Sok függ attól, hogy az egyes megyék pártbizottságai a küldötteket, hogyan, a nyilvánosság milyen szintjét alkalmazva választják meg, s milyen emberek képviselik a régióban kialakult véleményeket. Úgy látom, a várakozások több vonatkozásban utópikusak! En arra számítok, hogy az ország és a pártközvélemény világosan tanújelét kapja, hogy a Központi Bizottság komolyan meg akar újulni politikájában, szándékaiban és személyi összetételében. Ez új típusú, dinamikusabb, erőteljesebb vezető figurák megjelenését is maga után kell hogy vonja. Tehát a változások iránti szándék őszinteségét kell bizonyítani a pártértekezletnek. Ha ezt a pártközvélemény és az ország nem kapja meg, akkor tényleg lesz válság.

UJSZÁSI ILONA

dr. Stammer Aranka

Volt valami mélyen természetes kedvesség a lényében. Tanítómestere. Ábrahám akadémikus emlékezik — a kis falusi leány, a fiatal egyetemi hallgató csak biztatásra mert felülni az autóbuszra a hortobágyi kirándulásra, mert az idegen volt számára.

1952-ben biológia—földrajz szakos tanárként végzett. Végigjárta az egyetem tudományos fokozatait. 1965-től a biológiai tudományok kandidátusa és egyetemünk docenseként dolgozott. Oktatómunkája során állattrendszertani, emberanatómiai és általános biológiai előadásokat tartott és ilyen gyakorlatokat is vezetett.

Tudományos munkájában főleg neurohisztológiai vizsgálatokat végzett. Összehasonlító idegtani kutatásai receptorok szerkezetére, a szem és a szemizmok beidegzésére — különösen a ggl. ciliáris szerkezetére terjedtek ki. Utóbb a vízszennyvezetés hatását vizsgálta halak anyagcserezésében.

Tudományos munkájáról 14 nemzetközi konferencián, 3 hazai nemzetközi és 24 magyar kongresszuson, illetve szimpozionumon számolt be. 64 tudományos, illetve népszerűsítő közleménye jelent meg. Hét alkalommal volt ösztöndíjas tanulmányúton.

Bejárta Euráziát, Leningrádtól Londonig, Vietnamtól Utrechrig.

Képtelen volt elviselni a

magányt. Lakásán mindig tanítványok, volt tanítványok és kollégák vették körül. Személyi kérdésekben le tudta hűteni az indulatokat és egészséges kompromisszumokat keresett hatásával. Sok hasznát vette e készségének a szakszervezeti munkában is. Nem volt saját gyermeke. Mégis nagy szeretettel gondozta szűkebb családja következő generációit.

Elkísérte hallgatóit a biológiai témájú kötelező tanulmányi kirándulásokra. Hazai szakszervezeti és külföldi tanulmányúttal tapasztalataival is hazaszeretetre nevelte őket.

Minden mi élő, egyszer meghal. Így az ember is fizikai valójában. De amit önmaga legjobbjából — munkaszerezetéből, erkölcséből beépített az ifjúságba, az létezik és él.

Stammer Aranka „az oktatásügy kiváló dolgozója”, így marad közöttünk.

TURY G.